

vodněnou a nesprávný jest názor, že je nemístno dovolávati se v tomto případě ustanovení § 261 tr. ř., neboť toto prý míří jen na ty případy, kde za líčení přijdou na jevo p o s u d n e z n á m é okolnosti, které pak kvalifikují zažalovaný čin jinak, než činí obžaloba. Dle § 261 tr. ř. má soud vyřknouti, že není příslušným, má-li za to, že skutky, na nichž obžaloba se zakládá, s a m y o s o b ě nebo ve spojení s okolnostmi, které v hlavním přelíčení na jevo vyšly, tvoří zločin nebo přečin před porotu příslušející. Není tedy nutným předpokladem výroku o nepříslušnosti, aby teprve při hlavním přelíčení vyšly na jevo okolnosti, které by skutek, na němž obžaloba se zakládá, kvalifikovaly jako zločin nebo přečin před porotu příslušející, a stačí, aby se soud prohlásil nepříslušným, shledá-li, že skutek, na němž obžaloba se zakládá, již s á m o s o b ě tvoří trestný čin příslušející před porotu. Veřejný žalobce pojal sice v obžalobu skutkový děj, odehravší se 4. září 1921 večer v bytě Jana Č-a, neuplatňuje však veškeré okolnosti děje toho, v nichž nalézací soud shledává právem skutkové známky zločinu nedokonané loupeže, nýbrž jen ony skutkové známky, jež opodstatňují přestupek proti tělesné bezpečnosti dle § 411 tr. zák. Soud je však dle § 267 tr. ř. návrhy žalobcovými vázán jen potud, že nemůže obžalovaného uznati vinným nějakým činem, k němuž obžaloba nesměřovala, a rozhoduje dle svého právního přesvědčení, aniž by byl vázán p o j m e n o v á n í m činu, které ve spisu obžalovacím jest obsaženo (§ 262 tr. ř.). Obžaloba byla podána na základě skutečností, jež byly obsaženy ve spisech a jež také vyšly na jevo při hlavním přelíčení, že státní zastupitelství kvalifikovalo tyto skutečnosti pouze jako přestupek dle § 411 tr. zák., nezbavuje soud práva, aby nabyt podle skutkového děje, jenž položen byl obžalobě za základ a který posuzovati jest — právě tak jako úmysl pachatelův — jako celek, přesvědčení, že čin obžalovaného není pouhým přestupkem, jak za to má veřejný žalobce, nýbrž zločinem, o němž rozhodovati náleží soudu porotnímu. Ježto se obžaloba zakládá na skutkovém ději, odehravším se dne 4. září 1921 o 3/4 10 večer v bytě Jana Č. mezi obžalovaným a Janem Č., a nalézací soud shledal, že dočasný skutek obžalovaného obsahuje veškeré známky skutkové podstaty zločinu před porotu příslušejícího, vyřkl právem svou nepříslušnost (§ 261 tr. ř.).

Čís. 735.

Předražování (zákon ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n.).

V tom, že za neprávem zadržovaný předmět požadována byla přemrštěná náhrada, nelze spatřovati »požadování ceny« ve smyslu § 7 lich. zák.

(Rozh. ze dne 16. února 1922, Kr I 184/22.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací uznal po ústním líčení o zmateční stížnosti generální prokuratury na záštitu zákona p r á v e m:

Rozsudkem lichevního soudu při okresním soudě v Holicích ze dne 4. února 1921, jímž František J. byl uznán vinným přestupkem dle § 7 čís. 1 zákona ze dne 17. října 1919, č. 568 sb. z. a n., a rozsudkem lichevního soudu při krajském soudě v Chrudimi, jako soudu odvolacího, ze dne 12. března 1921, »pokud jím odvolání obžalovaného do onoho rozsudku

nebylo vyhověno«, porušen byl zákon v ustanovení § 7 zmíněného zákona; rozsudky se zrušují a obžalovaný se sprostuje z obžaloby pro přestupek § 7 čís. 1 zákona o vál. lichvě.

D ů v o d y:

Rozsudkem lichevního soudu při okresním soudě v Holicích ze dne 4. února 1921 byl obžalovaný František J., strojnický mistr a pumpař, uznán vinným přestupkem předražování dle § 7 zák. ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n., jehož prý se dopustil tím, že v měsíci červnu 1920 žalobou u okresního soudu v Holicích, využívaje mimořádných poměrů, požadoval na Marii H-ové, vdově po pumpaři, jako dědičce po zemřelém jejím manželé Karlu H., za pumpový stojan 780 Kč, tudíž za předmět potřeby cenu zřejmě přemrštěnou. Dle zjištění soudu činila cena stojanu, jež obžalovaný zemřelému manželé Karlu H-ovi v dubnu 1913 do komise dal, dle kontokorentu obžalovaného ku dni 1. ledna 1914 účtovaná 182 K s 20 proc. srážkou 36 K 40 h, tudíž 145 K 60 h; obžalovaný žalobou civilní dne 6. června 1920, na vdovu Marii H-ovou jako dědičku po zemřelém Karlu H-ovi podanou, domáhal se a žádal vrácení tohoto stojanu nebo zaplacení 780 Kč, tedy cenu zřejmě přemrštěnou. Na odvolání, podané proti tomuto rozsudku jednak obžalovaným Františkem J-em co do viny a trestu a jednak veřejným žalobcem co do trestu, byl pak rozsudek prvního soudce u zamítnutí obou těchto odvolání rozhodnutím krajského jako odvolacího soudu lichevního ze dne 12. března 1921 v plném znění potvrzen a to z důvodů, v rozhodnutí tomto uvedených. Dospěl i lichevní soud odvolací k závěru, že skutečná výrobní cena i s přiměřeným občanským ziskem byla obžalovaným stanovena na 182 K a ještě z této srážka 20 proc. ku prospěchu komisionáře přiznána. Nebyl tudíž obžalovaný oprávněn za řečený stojan požadovati vyšší cenu než 182 K, což ostatně uznáno i právoplatným civilním rozsudkem okresního soudu v Holicích ze dne 9. září 1920. Jestliže však obžalovaný snažil se na vdově po Karlu H-ovi, do právního poměru mezi obžalovaným a jejím manželem naprosto nezasvěcené, vynutiti zaplacení ceny, která nebyla odůvodněna skutečným výrobním nákladem řečeného stojanu, nýbrž vědomě zcela bezdůvodně zvýšena dle cen válečných, v roce 1920 běžných, jest z toho patrnou ziskuchtivost obžalovaného, aby takovým nelegálním způsobem opatřil si naprosto nezasloužený zisk zvýšením skutečné ceny stojanu o 328 proc. a že touto snahou byl veden, prokazuje dále i jeho vlastní dopis ze dne 16. června 1920, v němž pokouší se výhrůžkami, reálného obchodníka nedůstojnými, svůj neoprávněný požadavek na vdově po zemřelém Karlu H-ovi vynutiti. Dospěl tudíž i odvolací soud lichevní ku přesvědčení, že tu jde o křiklavý případ lichvy a povaha tohoto trestného činu nebyla ani listinami při odvolacím líčení předloženými nikterak seslabena. Zmíněnými rozsudky porušen byl zákon v ustanovení § 7 čís. 1 zákona ze dne 17. října 1919, č. 568 sb. z. a n. Neboť nárok Františkem J-em civilní žalobou proti Marii H-ové uplatňovaný je nárokem na náhradu škody, způsobené mu tím, že mu zemřelým Karlem H-em nebyl vrácen stojan, do komise svěřený; vymáhání náhrady škody není však požadováním ceny ve smyslu § 7 zákona o vál. lichvě. Předchůdce tohoto zákona — čís. nařízení ze dne 1. srpna 1914, čís. 194, ze dne 7. srpna 1915, čís. 228.

ze dne 21. srpna 1916, čís. 261 a ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. z. — označila v záhlaví účelem zákona výslovně zásobování obyvatelstva předměty potřeby; byť tento účel v záhlaví zákona ze dne 17. října 1919, č. 568 sb. z. a n., výslovně vyznačen již nebyl, nelze o tom pochybovati, že i ustanovení tohoto zákona — v podstatě obdobná ustanovením zmíněných čís. nařízení — slouží témuž účelu, tedy ochraně zájmů obyvatelstva co do zásobování předměty potřeby, směřující jednak k tomu, by zásoby takových předmětů byly, pokud nutno, státní správou za účelem stejnoměrného jejich rozdělování mezi veškeré spotřebitelstvo co nejúplněji zasaženy, jednak k tomu, by — beze všeho zbytečného, jen osobnímu prospěchu jednotlivců sloužícího zdražování — předměty potřeby se dostaly do rukou spotřebitelů co nejlevněji, pokud to nepříznivé poměry výrobní a dovozní dovolují. Zejména čelí ustanovení § 7 zákona o vál. lichvě tomu, by všeobecného nedostatku předmětů potřeby nevyužívalo se k povolnosti spotřebitelstva, uvoliti se i ve vyšší, byť hospodářsky neodůvodněné ceny, následkem čehož pak spotřebitelé, vládnoucí větším jměním nebo většími příjmy dosáhnou vydatnějšího zásobování, než kruhy chudší neb omezené na menší výdělek a že takovýmto způsobem spotřebitel, jemuž je předmětu potřeby zapotřebí, staví se před volbu, by buď požadovanou přemrštěnou cenu povolil, nebo se zřekl předmětu. I slovo »cena« v § 7 zmíněného zákona poukazuje k tomu, že příčinou požadování jest úplatný převod předmětu potřeby. Toho však v tomto případě není. Marie H-ová nebyla postavena před volbu, zřici se nutného pro ni předmětu potřeby nebo povolit přemrštěnou cenu; jí stojanu vůbec zapotřebí nebylo, nejednalo se o úplatný převod, stranami zamýšlený; využitkováno nebylo okolnosti, že nějaká potřeba Marie H-ové domáhala se ukojení předměty, jichž byl nedostatek, nýbrž okolnost, že nemohla vrátiti předmět, s hlediska potřeb jejích úplně lhostejný. V žalobním nároku, by vrácen byl stojan nebo bylo zapláceno 780 K, nelze proto spatřovati požadování ceny ve smyslu § 7 zmín. zák., skutkové podstaty přestupku dle § 7 čís. 1 tohoto zákona tu není.

Čís. 736.

Předražování (zákon ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n.).

Předpisy lichevního zákona o předražování vztahují se nejen na kup a prodej, nýbrž i na směnu předmětů potřeby. Co do posouzení přiměřenosti ceny jest při směně oceňovati plnění každé ze stran.

(Rozh. ze dne 18. února 1922, Kr I 169/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaného do rozsudku lichevního soudu při krajském soudě v Mostě ze dne 4. prosince 1920, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem dle § 7 čís. 3 zákona ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n., zrušil napadený rozsudek a vrátil věc nalézacímu soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.